

Het managen van innovatie door een netwerkende publieke politie: de triple-helix als vehikel.

Marleen Easton¹

Om te kunnen inspelen op de hedendaagse uitdagingen van onze samenleving is er in de visie voor de politie 2025 gekozen voor een netwerkende politie. Deze keuze impliceert dat we verder blijven nadenken over de wijze waarop die netwerkende politie concreet gestalte kan krijgen en wat daar de implicaties van zijn. In deze bijdrage wordt deze denkoefening gemaakt in relatie tot het thema innovatie, technologie en veiligheid. De stelling wordt verdedigd dat de triple-helix als vehikel kan gehanteerd worden om op een netwerkende manier hedendaagse veiligheidsvraagstukken in samenwerking tussen overheden, bedrijven en kennisinstellingen aan te pakken. In deze bijdrage wordt deze stelling beargumenteerd maar wordt er ook aandacht besteed aan nieuwe uitdagingen die daarmee samengaan. De installatie van een triple-helix dynamiek is immers slechts een startpunt.

1 De rol van de publieke politie in de netwerksamenleving

Het kan niet worden ontkend dat de tijd waarin we leven gekenmerkt wordt door constante verandering. We leven tegenwoordig in een zogenaamde postmoderne samenleving (Inglehart, 1997), een risico maatschappij (Giddens, 1997, Beck, 2009) of een netwerksamenleving (Castells, 1996). Het gaat over ingrijpende wijzigingen in onze economie, politiek, ecologie, technologie, demografie, cultuur, religie, waarden en sociale interacties. Het is net de combinatie van economische vormen van globalisering (onderlinge verbondenheid van de mondiale financiële markten, uitbreidingen van de vrije handel, technologische standaardisatie en internationalisering); culturele globalisering (door middel van films, mode en sportevenementen) en sociale veranderingen in het patroon van ons leven (de toegenomen levensverwachting, veranderingen in gezinspatronen, stijging van het niveau van de werkloosheid en de migratiestromen, ...) dat de aard en het tempo van de veranderingen van vandaag uniek maakt (Pollitt & Bouckaert, 2011).

Centraal idee in 'The Rise of the Network Society' (Castells, 1996) is de vaststelling dat de opkomst van nieuwe technologieën en de virtuele wereld een fundamentele impact heeft op de structuur van onze samenleving. Onze samenleving bestaat steeds meer uit zogenaamde 'flows'. Het zijn stromen van mensen, informatie, goederen en geld. Er zijn geografische knooppunten, ook wel 'nodes' genoemd, waarop die stromen elkaar kruisen zoals (lucht)havens, treinstations en shoppingcentra. De vaststelling dat deze stromen wereldwijd verweven zijn met elkaar is een andere manier om naar de wereld te kijken. Het geeft concreet gestalte aan het meer abstracte concept van globalisering. De uitdaging is dan om patronen te ontdekken in de diversiteit aan stromen die deel uitmaakt van onze hedendaagse samenleving.

Cruciaal is dat gewijzigde structuur van onze samenleving ook een impact heeft op de aard van de veiligheidsproblemen waarmee we vandaag geconfronteerd worden.

¹ Hoofddocent vakgroep 'Publieke Governance, Management & Financiën', Faculteit Economie, Universiteit Gent. Directeur van de onderzoeksgroep 'Governing & Policing Security' (www.gaps-ugent.be) en voorzitter van het Innovatiecentrum voor Veiligheid (www.innos-center.be).

Veiligheidsfenomenen worden steeds internationaler en oplossingen hebben ook vaak een internationale basis. Wat in de wereld gebeurt heeft ook steeds vaker implicaties op lokaal niveau. Als er zich problemen voordoen tussen Turken en Koerden dan is dat niet zelden voelbaar in lokale gemeentes in België (Liedenbaum et.al, 2013). De recente aanslagen in Parijs en de copycats die daarna aan de slag gingen, zijn een voorbeeld van hoe internationale problemen (extremisme en terrorisme in Syrië) terreurdreiging genereert in Europa alsook in Belgische lokale gemeenten. Er doet zich met andere woorden een glocalisering voor van veiligheidsproblemen.

Bijgevolg vraagt deze wijzigende structuur van onze samenleving ook een andere aanpak van veiligheidsproblemen en een andere vorm van aansturing van de betrokken veiligheidsactoren. De beveiliging van knooppunten zoals luchthavens, stations, shoppingcentra en evenementen vereist steeds meer inzet van middelen. Veiligheid op een geografisch knooppunt (node) vereist bovendien samenwerking tussen de aanwezige veiligheidsactoren zoals publieke politie, private beveiliging, douane, inspectiediensten en ook steeds meer het leger. Er is dus een andere vorm van aansturing, ook wel 'nodal governance' genoemd, vereist om de veiligheid op die geografische knooppunten te kunnen verzekeren. Nodal governance impliceert het opbouwen van netwerken tussen de verschillende veiligheidsactoren. De keuze voor een netwerkende publieke politie in de toekomst sluit naadloos aan bij deze evolutie.

De uitdaging hier is om in die samenwerking de samenleving te blijven zien als een samenspel van 'stromen' en de geografische locatie van het knooppunt an sich (zij het een luchthaven, zij het een shoppingcentrum) te overstijgen. De uitdaging is immers om impact te krijgen op de stromen, wat het knooppunt overstijgt en dus veel moeilijker is. Impact genereren vereist dan internationale samenwerking dat niet zelden stoot op de grenzen van de soevereiniteit. Vaak blijken veiligheidsactoren ook mentaal 'gevangen' in de logica van hun eigen kennis, capaciteiten en beschikbare middelen (Easton & Gilleir, 2009). Hoewel integrale veiligheid² een beleidslogica is die daar expliciet tegenin probeert te gaan, is de praktijk van verschillende organisaties weerbarstig en vraagt het tijd en geduld om de filosofie ingang te doen vinden en imaginaire en real-time grenzen te overschrijden (De Boeck et al., 2014; Cools et al., 2013).

De huidige (economische) crisis sinds 2008 draagt nog bij tot de complexiteit van de omgeving waarin de publieke politie dagelijks moet opereren. Castell spreekt over 'the Aftermath' en verwijst daarmee naar een tijdperk vóór en na de economische crisis van 2008 (www.aftermathproject.com). Het is een sociale crisis die is tot stand gekomen door een fundamentele transformatie van onze samenleving. Burgers worden uitgedaagd om creatief te zijn in het omgaan met deze nieuwe context en ook beleidsmakers en (leidinggevende) managers in de publieke sector staan voor deze uitdaging. De tijd is gekomen om beduidend betere resultaten te produceren met aanzienlijk lagere kosten (Albury, 2011).

Om aan deze uitdagingen tegemoet te komen, heeft de publieke politie tot op vandaag een periode van grote verandering en innovatie doorgebracht (Mastrofski & Willis,

² In een notendop staat integrale veiligheid voor een *integrale* aanpak van veiligheid (over de verschillende beleidsdomeinen heen) en het *geïntegreerd* (op elkaar afgestemd) werken van de verschillende betrokken actoren.

2010). Processen, dienstverlening en gehanteerde methoden zijn herzien om het functioneren van de publieke politie te optimaliseren. Ook het gebruik van nieuwe sociale media zoals twitter en facebook, mobiele communicatie en de noodzaak om nauw samen te werken met andere (veiligheid) actoren op het veiligheidsdomein behoren tot de hedendaagse uitdagingen van de publieke politie.

Bezuinigingsmaatregelen blijven echter immense druk genereren op de publieke politie. In plaats van *meer te doen met minder*, gaan er bovendien stemmen op om *met meer minder de doen*. Meer mensen inzetten op minder maar met meer impact. Dit betekent dat een kleinere (minder publiek geld beschikbaar is), slimmere (beter gebruik van middelen zoals mensen, informatie en technologie) en scherpere (interventies gericht op waar ze het verschil kunnen maken) stijl van politiewerk wordt beschouwd als een mogelijke manier om een antwoord te bieden op de uitdaging van de huidige crisis (Innes, 2011: 80). Dit betekent dus niet lineair besparen maar prioriteiten leggen. Voor een netwerkende politie schuilt hierin de uitdaging om in samenwerking met andere partners te zoeken naar innovatieve oplossingen voor hedendaagse veiligheidsproblemen. In wat volgt bekijken we wat we op dit domein kunnen leren uit de (inter)nationale literatuur over het managen van innovatie bij politie.

2 Het managen van innovatie bij publieke politie

De definitie van het woord 'innovatie' is subtiel veranderd sinds de late jaren zestig. Het is niet langer genoeg om een nieuw idee te introduceren of om creatief te zijn. Het idee moet in gebruik worden genomen en succesvol zijn alvorens er kan gesproken worden van innovatie. Mulgan & Albury (2003:3) definiëren innovatie als *'new ideas that work'* en om preciezer te zijn *"successful innovation is the creation and implementation of new processes, products, services and methods of delivery which result in significant improvements in outcomes efficiency, effectiveness or quality"*. De wijziging van de inhoud van dit concept weerspiegelt de huidige maatschappelijke druk op publieke en private organisaties over de hele wereld om succesvol te zijn in het omgaan met maatschappelijke transformaties (Cumming, 1998: 22).

Sinds de jaren tachtig is deze evolutie beter bekend als New Public Management, wat staat voor de toepassing van managementsprincipes uit de private sector op het beheer van publieke organisaties. Principes zoals externe oriëntatie, dienstverlening, partnerschap, debureaucratisering, performantiemanagement, verantwoording, efficiëntie en effectiviteit zijn de kern van deze beweging en werden gebruikt in (inter) nationale hervormingen van de publieke sector (Pollitt & Bouckaert, 2011). Het zijn principes die ook terug te vinden zijn in bijvoorbeeld de filosofie van de gemeenschapsgerichte politiezorg, die zwaar leunt op principes zoals externe oriëntatie, verantwoordelijkheid, empowerment, partnerschap en het oplossen van problemen.

Wanneer we kijken naar sterk presterende innovatieve organisaties in de publieke sector, is leiderschap een van de belangrijkste kenmerken. *"These leaders, these senior managers and lead professionals are hungry, thirsty, exploring all the time the external environment. These are people who are both externally and frontline oriented in their approach to management. And they maintain a 'split screen*

narrative'; they are interested in innovation but not for its own sake, rather they are concerned about how to continue to improve their day-to-day operations and services and products while at the same time building innovative capacity to address present and future challenges." (Albury, 2011: 230).

Er moet trouwens een verschil worden gemaakt tussen leiderschap en management, wat cruciaal is voor het beheer van innovatie. In essentie staat leiderschap voor inspiratie, motivering, coaching en het mobiliseren van individuen en groepen. Leiders hebben een visie waarmee ze sturing geven naar de toekomst toe. Hoewel managers leiders kunnen zijn, heeft het managementproces eerder betrekking op het aanbrengen van consistentie binnen de organisatie door onder meer het plannen, organiseren, budgetteren en controleren van de werkzaamheden (Bennis, 1993, Zaleznik, 1977). Innovatie is dus veeleer gerelateerd aan de leidinggevende capaciteiten van managers in termen van creativiteit en ondernemerschap, wat ook 'transformationeel leiderschap' wordt genoemd (Bass & Avolio, 1990).

Hoewel er enige overlap mogelijk is (Delgado, 2008, Scott, 2009) worden *community policing*, *broken windows policing*, *problem-oriented policing*, *pulling levers policing*, *third-party policing*, *hot spots policing*, *Compstat*, *evidence-based policing*, *intelligence-led policing*, *telemetric policing*, *restorative policing* en *zero tolerance policing* beschouwd als de belangrijkste innovaties bij de Amerikaanse politie gedurende de afgelopen 2 decennia (Weisburd & Braga, 2006, Scott, 2009). De connotatie 'belangrijkste' verwijst naar de invloed van deze innovaties op het brede gamma van politietaken enerzijds en op de gehanteerde praktijken en strategieën anderzijds. In de nasleep van de terreuraanslagen op New York en Washington op 11 september 2001, kunnen *terrorist-oriented public policing* aan deze lijst worden toegevoegd (Mastrofski & Willis, 2010: 117). Ook *technology-led policing* moet aan deze lijst worden toegevoegd als we rekening houden met de snelheid waarmee technologie de laatste decennia het politiewerk beïnvloedt (De Pauw et.al., 2011).

Inzichten over innovatie bij politie zijn duidelijk veel minder ontwikkeld dan inzichten over innovatie bij andere type organisaties. Het is momenteel niet duidelijk wat de state-of-the-art is in het onderzoek naar deze innovaties bij politie (Easton, 2013). Er bestaat geen kwantificering van de geïmplementeerde veranderingen/innovaties en inzicht in de redenen waarom bepaalde korpsen meer of minder veranderingen/innovaties implementeren. Er is ook weinig inzicht over waarom bepaalde politiediensten meer of minder innovatief zijn. Er is bovendien onenigheid over de rol die omgevingsfactoren en interne, korpsgerelateerde factoren hierin spelen. Er is ook een tekort aan studies over de verspreiding van innovaties bij politie en hoe dat precies verloopt doorheen de tijd (King, 2000). Er blijft heel wat discussies over het feit of bovenstaande innovaties gerelateerd zijn aan de cultuur en/of structuur van de politie; of ze incrementeel of radicaal zijn; strategisch, administratief, technisch of programmatorisch; gericht op één enkele dienst, een departement of de totale organisatie van de politie.

Ook studies over het managen van innovaties bij politie is pas de laatste decennia in de Angelsaksische landen een onderwerp van belang geworden (Skolnick & Bayley, 1986; Weiss, 1997) en tot op heden quasi onbestaand in België. Bij de ontwikkeling van innovaties waren er immers weinig onderzoekers begaan met de studie van het managementproces dat daarmee gepaard ging (Weisburd & Braga, 2006:11). Als gevolg is er erg weinig onderzoek naar het innovatieproces of hoe het kan

gefaciliteerd of geïmplementeerd worden (Maguire, 2009). Er is ook weinig systematisch, vergelijkend onderzoek naar de effectiviteit van organisatorische veranderingsstrategieën bij politie en de rol van politieleiders in dit proces (Skogan & Frydl, 2004: 9). Wat we wel weten is dat in eerste instantie een paar voortrekkers de innovaties op gang trekken en dat na verloop van tijd de verspreiding van deze innovaties in andere korpsen toeneemt. Grote politiekorpsen blijken ook sneller te zijn in het opnemen van innovatie dan kleinere korpsen (Monkkonen, 1981; Weiss, 1997).

Studies over innovaties bij politie hebben dus geen inzicht gegenereert over hoe die veranderingen en innovaties zijn tot stand gekomen, hoe ze ontworpen zijn, welke processen het bereiken van doelstellingen faciliteert of hindert en welke resultaten er zijn geboekt (Pawson, 2002). Er is als het ware geen traditie op dit domein en dus eigenlijk een gebrek aan betrouwbare studies die inzicht verschaffen over de context, de inhoud, de processen, het leiderschap en de resultaten bij het invoeren van innovaties bij publieke politie. Ook bestaat er weinig integratie over hoe deze innovaties werken op het taktische niveau³ of hoe ze bedoeld waren maar uiteindelijk faalden. Het onderzoek levert met andere woorden weinig cases waaruit kan geleerd worden over ‘wat werkt’, ‘wat niet werkt’ en waarom. Het onderzoek op dit domein mist dus geldigheid en wetenschappelijke geloofwaardigheid, een kritiek die geuit wordt door de ondertussen bekende ‘evidence-based policing beweging’ (Sherman, 1997). Er is met andere woorden een kloof tussen onderzoek, beleid en praktijk op het domein van innovaties.

Het is dan ook opmerkelijk vast te stellen dat de bovenvermelde innovaties (*community policing, broken windows policing, problem-oriented policing, pulling levers policing, third-party policing, hot spots policing, Compstat, evidence-based policing, intelligence-led policing, telemetric policing, restorative policing, zero tolerance policing, terrorist-oriented public policing and technology-led policing*) wel verspreid en nagebootst worden over de hele (westerse) wereld (Brogden & Nijhar, 2005). De grote diversiteit aan innovaties bij politie en de onduidelijkheid over het effect van de meeste innovaties op de performantie van de politie (Weisburd & Braga, 2006: 339); genereert daarbij een kloof tussen 'believers' en 'non-believers' (Mastrofski & Greene, 1988; Greene, 1998). Deze kloof bestaat wereldwijd zowel tussen als binnen de groep van wetenschappers en praktijkmensen. Dat wordt gereflecteerd in een levendige discussie in de literatuur waarvan Weisburd & Braga (2006) een representatieve steekproef presenteren.

De vraag blijft onbeantwoord of het bij deze innovaties gaat over retoriek of werkelijkheid. De vraag of het werkt, kan vaak niet beantwoord worden op basis van het beschikbare empirische onderzoek. De kloof tussen 'believers' en 'non-believers' wordt nog versterkt door de vaststelling dat de complexe aard van het politiewerk, in het bijzonder de relatie tussen output en effect, het onderzoek an sich bemoeilijkt. Dat is meteen ook de belangrijkste reden waarom het zogenaamde standaardmodel bij de meeste politiediensten het werk blijft domineren (Skogan & Frydl, 2004). Men is als het ware geneigd om traditionele politiepraktijken en –modellen te verkiezen boven innovatieve benaderingen omwille van het gebrek aan bewijsvoering.

³ Een uitzondering hierop bestaat op het domein van problem-solving, voor een systematische review zie www.popcenter.org

Ook bij de publieke politie zelf bestaat er geen systematiek in het leren over successen en mislukkingen van anderen maar heerst er veeleer een mondelinge traditie. Politie managers boeken succes, worden toonaangevend op een bepaald domein maar verdwijnen even snel terug naar de achtergrond zonder dat hun kennis en ervaring met de toekomstige generatie van politie leiders wordt gedeeld. Op deze manier blijven oude routines, praktijken en zelfs mythen bestaan. Dit maakt politie managers ‘blind’ in het aansturen van innovatie, wat aanzet tot het kopiëren van innovaties die (inter)nationaal als toonaangevend worden aanzien maar mogelijks niet aansluiten bij de eigen behoeftes van het politiekorps of de behoeftes van de lokale gemeenschappen die men dient. Het blindelings kopiëren van praktijken kan met andere woorden ook schade berokkenen in termen van legitimiteit en effectiviteit. Wat werkt in een groot korps, kan bijvoorbeeld niet zomaar worden toegepast in een kleiner politiekorps. Een vertaalslag die overigens allerminst is onderzocht (Mastrofski & Willis, 2010: 57).

Bijgevolg dringen zich naar de toekomst toe twee soorten investeringen op inzake innovatie⁴ (Easton & Bisschop, 2013). De eerste is de ontwikkeling van ‘evidence-based’ innovatieve politiepraktijken met oog voor het implementatieproces en de factoren die van invloed zijn op het slagen én het mislukken van innovaties bij publieke politie. De tweede noodzakelijke investering is huidige en toekomstige politie leiders de vereiste kennis en vaardigheden bijbrengen om innovatieprocessen te managen. Beide investeringen zijn vereist om huidige en toekomstige leiders bij politie in staat te stellen de eerder geschetste maatschappelijke transformaties te vertalen naar innovaties in het functioneren van een netwerkende politie. Beide investeringen dienen vorm te krijgen in samenwerking met andere actoren in het veiligheidsdomein. In wat volgt verkennen we de triple-helix als vehikel daarvoor.

3 De triple-helix als vehikel

“With our back against the wall, we have to innovate our way out of this crisis”
(Anderson & Hutton, 2013:3)

De hierboven geschetste uitdagingen liggen niet enkel op het bord van de publieke politie. De economische crisis en de toegenomen technologisering en virtualisering van onze samenleving zet immers ook heel wat druk op andere beleidsdomeinen zoals onderwijs, huisvesting, gezondheidszorg, ruimtelijke planning en werk. Ook op deze beleidsdomeinen worden mensen geconfronteerd met de uitdaging om ‘meer te doen met minder’. De Vlaamse Vereniging voor Bestuur en Beleid (VVBB) vraagt een ‘beter’ debat over het besparen en hervormen van de overheid. Voorzitter De Rynck⁵ benadrukt dat een sterke, efficiënte en innovatieve economie en een sterke, efficiënte en innovatieve publieke sector een siamese tweeling zijn en onze democratie en economie gebouwd zijn op deze verbinding. Het is een pleidooi voor zogenaamde intelligente verbindingen die schuilgaan in overheid én marktregulering;

⁴ Discussieforum met deelnemers uit the Australian Research Council Centre of Excellence in Policing & Security (www.ceps.edu.au), the Scottish Institute for Policing Research (www.sipr.ac.uk), The British Police Foundation (www.police-foundation.org.uk), de Stichting Maatschappij en Veiligheid (www.maatschappijenveiligheid.nl) en het Centrum voor Politiestudies (www.politiestudies.be).

⁵ Besparen en hervormen van de overheid. Een beter debat waard. Standpunt van de Vlaamse Vereniging voor Bestuur en Beleid op <http://www.vvbb.be>

decentralisatie én een rol voor een centrale overheid; overheid én non-profit én profit alsook overheid én burgerinitiatieven. Niet langer een ‘of of’ maar een ‘en en’ verhaal met een zoektocht naar succesvolle combinaties en optimale differentiatie.

Onze stelling hier is dat de triple-helix een vehikel is op basis waarvan deze zoektocht verder gestalte kan krijgen. In het hart van de triple-helix schuilt de vraag hoe een ondernemende staat kan gebouwd worden waarin kennisinstellingen, bedrijven en overheden samen kunnen innoveren om de huidige economische uitdagingen op verschillende beleidsdomeinen aan te gaan. *“Recent decades have seen a shift from innovation sources confined to a single institutional sphere, whether new product development in industry, policy making in government or the creation and dissemination of knowledge in academia, to the interaction among these three institutional spheres as the source of new and innovative organizational designs and social interactions.”* (Etzkowitz & Ranga, 2013: 239). Net deze interactie wordt de triple-helix samenwerking genoemd en kadert binnen de evolutie van government naar governance. *“Governance is a new mode of governing that is distinct from the hierarchical model, a more co-operative mode where state and non-state actors participate in mixed public/private networks”* (Van Drunen, 2007). De achillespees van een triple-helix werking is zonder meer de mate waarin de actoren effectief een network vormen en kennis onderling wordt uitgewisseld. De triple-helix samenwerking is met andere woorden een hefboom om de zogenaamde innovatieparadox aan te pakken. Deze paradox refereert naar het feit dat de onderzoeksactiviteiten in kennisinstellingen niet afgestemd zijn op de behoeftes aan innovatie in de private sector (SERV, 2011; Vlaamse Regering, 2014:13). Een paradox die eveneens van toepassing is voor wat de publieke sector betreft.

Een noodzakelijke voorwaarde om de triple-helix ten volle tot zijn recht te laten komen, is het paradigma van de open innovatie: *“By open innovation we mean close collaboration by all stakeholders (businesses, citizens, universities, financial institutions and other intermediate organizations) in addressing a business and social opportunity or challenge. Engaging with each other through multiple channels and pooling their internal resources; including knowledge, finance, people, markets and data. ... It is about co-innovating and co-creating.”* (Anderson & Hutton, 2013:4). Volgens Chesbrough⁶ (2005:15) kan ‘open innovatie’ als een nieuw paradigma worden beschouwd omdat er gebruik wordt gemaakt van externe kennis, een succesvolle innovatie anders bekeken wordt (niet enkel in relatie tot de eigen organisatie), kennis en technologie die de deur uitgaat wordt erkend, er verondersteld wordt dat bruikbare kennis voorhanden is, een andere visie op intellectueel eigendom wordt ontwikkeld en de opkomst van intermediaire organisaties en andere meetinstrumenten om innovatie in een organisatie op te volgen worden uitgewerkt.

Open innovatie gaat dus over het delen van kennis (=macht) in samenwerking en interactie met anderen. Zo’n intermediaire organisatie is er dan op gericht open interactie na te streven tussen disciplines, sectoren, organisaties en beroepen. Er worden als het ware bewust ‘grenzen’ overschreden. Er wordt een proces op gang gebracht dat enerzijds praktisch georiënteerd is en anderzijds wetenschappelijk verankerd is en waarbij de intermediaire organisatie als katalysator optreedt. Op die

⁶ Chesbrough Henry is executive director Center for Open Innovation, Walter A. Haas School of Business, University of California, Berkeley, USA.

manier wordt er gewerkt aan zogenaamde ‘evidence-based co-created public policy’. Voorwaarden om dit te kunnen ontwikkelen is het actieve engagement van de betrokken partners en stakeholders, de inzet van middelen (personeel, geld, materieel en infrastructuur) alsook kwaliteitsvolle medewerkers die vanuit de intermediaire organisatie deze netwerking tot stand kunnen brengen⁷.

Voorbeelden van een triple-helix werking op het domein van innovatie en veiligheid zien we in het buitenland opduiken. In Nederland bijvoorbeeld staat The Hague Security Delta voorop die zichzelf sinds 2010 de grootste security cluster in Europa noemt waar overheden en bedrijven samenwerken met kennisinstellingen om uitdagingen zoals innovatie en technologie in het domein van veiligheid aan te pakken. Sinds 2012 richt ook het Dutch Institute for Technology, Safety and Security⁸ zich expliciet op technologische innovatie en sociale innovatie op het veiligheidsdomein vanuit een triple-helix benadering. Ook in Zuid-Afrika, in het Safety Lab⁹, zet men publieke en private actoren samen met kennisinstellingen in functie van een betere veiligheid voor de burgers.

In België duiken ondertussen ook heel wat initiatieven op inzake innovatie en technologie binnen het veiligheidsdomein. In diverse lokale politiekorpsen wordt er de laatste decennia geëxperimenteerd met sociale media, camera's, data-analytics, bodycams en drones. Opvallend is dat deze, vaak erg waardevolle, innovatieve initiatieven erg verspreid en versnipperd zijn en op deze manier hun impact vaak beperkt blijft tot de korpsen waarin geëxperimenteerd wordt. Het betreft bovendien vaak samenwerking tussen publieke actoren, samenwerking tussen publieke en private actoren of samenwerking tussen de publieke sector en kennisinstellingen of de private sector en kennisinstellingen. Eerder zelden duiken deze partners samen op rond de tafel om de uitdaging aan te gaan en kan er dus eigenlijk zelden gesproken worden van een triple-helix benadering. Een belangrijke reden voor het uitblijven hiervan zijn wederzijdse percepties die het zoeken naar succesvolle combinaties en optimale differentiatie in de weg staan.

Het is daarmee meteen duidelijk voor welke uitdaging een Belgische netwerkende publieke politie in de toekomst staat op het domein van innovatie en veiligheid. Zoals in de politievisie 2025 staat vermeld is een netwerkende politie sterk groepsgericht maar minder regelgedreven (in relatie tot de bureaucratische politie) waardoor ze makkelijker kan interageren met andere actoren zoals bedrijven en kennisinstellingen. Het laat toe om technologie en sociale innovatie te gebruiken die door partners werd ontwikkeld. Nieuwe technologieën en sociale innovatie worden door een netwerkende politie ontwikkeld en gebruikt voor en samen met de gemeenschap(pen) waarin de politie werkzaam is. Op deze manier wordt democratische verantwoording afgelegd. De visiegroep geeft bovendien aan dat het voor de publieke politie bijzonder belangrijk is een onderscheid te maken tussen het operationeel testen van innovatie en de opportuniteitsbeslissing om de innovatie al dan niet in te voeren. Het zijn twee essentiële en op elkaar aansluitende onderdelen die op een democratische manier moeten worden georganiseerd (Van Ryckeghem, et al., 2014). Er is met andere woorden plaats voor een intermediaire organisatie in België die de triple-helix gedachte in functie van innovatie op het veiligheidsdomein verder kan stimuleren.

⁷ www.biginnovationcentre.com

⁸ www.ditss.nl

⁹ www.safetylab.co.za

4 Conclusie

Op basis van bovenstaande literatuurstudie komen we tot twee cruciale vaststellingen. Een eerste vaststelling is dat innovaties bij politie vaak erg lang ‘gevangen’ zitten in concepten en ideeën en het veel tijd in beslag neemt alvorens innovaties vertaald worden naar praktijken die daadwerkelijk kunnen geïmplementeerd worden en die een verandering impliceren voor het functioneren van de publieke politie.

Een tweede vaststelling is dat er in de (inter)nationale literatuur weinig eensgezindheid bestaat over het managen van innovatie bij politie. Innovatie bij politie wordt op verschillende manieren geconceptualiseerd en bestudeerd waardoor er geen éénduidige resultaten voorhanden zijn. Dit maakt het moeilijk voor politiemangers om een leidraad te vinden bij het omgaan met innovaties en onderbouwd op geen enkele manier de discussie daarover. De voor de hand liggende nood aan meer onderzoek op dit terrein is een noodzakelijke maar op zich onvoldoende voorwaarde om op dit domein stappen vooruit te kunnen zetten. Het is immers een uitdaging voor academici, overheid én bedrijven om op dit domein samen aan de slag te gaan.

We hebben hierboven aangetoond dat voor een netwerkende publieke politie de triple-helix een vehikel kan zijn om deze uitdaging in de toekomst aan te gaan. Samenwerking tussen de overheid, bedrijven en kennisinstellingen is een manier om in de toekomst het innovatieproces bij een netwerkende (publieke) politie een ‘boost’ te geven. Het installeren van een intermediaire organisatie¹⁰ die gestalte geeft aan deze triple-helix is alvast een manier om deze dynamiek op gang te trekken.

Bibliografie

Andersen, B and Hutton, W. (2013) Raising the potential of the Triple Helix: co-innovation to drive the world forward. www.biginnovationcentre.com/Publications/39/Raising-the-potential-of-the-Triple-Helix.

Albury, D. (2011). Creating the Conditions for Radical Public Service Innovation. *The Australian Journal of Public Administration*, 70 (3), 227-235.

Bass, B. & Avolio, B. (1990). Developing transformational leadership: 1992 and beyond. *Journal of European Industrial Training*, 14(5), 21-27.

Beck, U. (2009). *World at Risk*. Cambridge: Polity Press.

Bennis, W.G. (1993). Managing the dream: leadership in the 21th century. In Rosenbach, W.E. & Taylor, R.L. (Eds.), *Contemporary Issues in Leadership*. Boulder: Westview Press.

Braga, A. et al. (1999), Problem-oriented policing in violent crime places : a randomised controlled experiment, *Criminology*, 37(3), 549-555

Brogden, M. & Nijhar, P. (2005). *Community Policing: National and International Models and Approaches*. Cullompton: Willan Publishing.

¹⁰ Zoals het recent opgericht Innovatiecentrum voor Veiligheid, vzw INNOS, www.innos-center.be

- Castells, M. (1996). *The rise of the network society. The information age: economy, society and culture*, Blackwell Publishing.
- Chesbrough, H. (2006). *Open Innovation: Researching a New Paradigm*. Oxford: Oxford University Press.
- Cools, M., Reniers, G., Easton, M., Van den Herrewegen, E., & De Boeck, A. (2013). *Integrale veiligheid in de haven van Antwerpen*: Maklu.
- Cumming, B.S. (1998). Innovation overview and future challenges. *European Journal of Innovation Management*, 1(1), pp. 21–29
- De Boeck, A., Reniers, G., Cools, M., Easton, M., Van den Herrewegen, E. (2014) “Optimizing Security Policies and Practices in the Port of Antwerp: Actors’ perceptions and recommendations”. *International Journal of Safety and Security Engineering*, Vol. 4, No. 1 (2014) 1–16.
- Delgado, R. (2008). Law enforcement in subordinated communities: innovation and response. *Michigan Law Review*, 106, 1193-1212.
- De Pauw, E., Ponsaers, P., van der Vijver, K., Bruggeman, W., Deelman, P. (Eds.) 2011, *Technology-Led Policing*, Cahiers Politiestudies, nr. 20, Antwerpen: Maklu.
- Easton, M., & Bisschop, L. (2013). Comparative perspectives on the policing-science nexus. In P. Ponsaers & L. Gunther Moor (Eds.), *De Deinzer Scheepsalmanak. Verslag van de conferentie ‘Tides and currents in police theories’ op 12 en 13 december 2012 in Deinze* (pp. 70-87). Den Haag/Gent: Centrum voor Politiestudies/Stichting Maatschappij en Veiligheid.
- Easton, M. (2013). Managing Innovation in Public Policing. In Bruinsma, G., Weisburd, D. (Eds.), *Encyclopedia of Criminology and Criminal Justice (ECCJ)*, New York: Springer.
- Easton, M., & Gilleir, F. (2013). Nodal aspects of the surveillance of transit migration in Belgian harbours. In G. Vande Walle, N. Zurawski & E. Van den Herrewegen (Eds.), *Crime, security and surveillance : effects for the surveillant and the surveilled*. The Hague, The Netherlands: Boom-publisher.
- Eck, J., Rosenbaum, D. (1994). “Effectiveness, Equity, and Efficiency in Community Policing”, in Rosenbaum, D. editor, *The Challenge of Community Policing - Testing the Promises*, Thousand Oaks, Sage.
- Etzkowitz, H. (2008). *The Triple Helix: university – industry – government. Innovation in action*. New York: Routledge
- Etzkowitz, H. & Leydesdorff, L. (2000). The dynamics of innovation: from National Systems and “Mode 2” to a Triple Helix of university – industry – government relations. *Research Policy*, Vol 29, pp 109–123.
- Etzkowitz, H. & Ranga, M. (2013). Triple Helix systems: an analytical framework for innovation policy and practice in the Knowledge Society. *Industry & Higher Education*, Vol 27 (3), pp 237–262

Giddens, A. (1997). *Modernity and Self-Identity. Self and Society in the Late Modern Age*. Cambridge: Polity Press.

Greene, J. (1998). "Evaluating Planned Change Strategies in Modern Law Enforcement, Implementing Community-Based Policing"; in Brodeur, J.-P. Editor, *How to Recognize Good Policing: Problems and Issues*, Thousand Oaks, Sage.

Inglehart, R. (1997). *Modernization and Postmodernization. Cultural, economic and political change in 43 societies*. New Jersey: Princeton University Press.

Innes, M. (2011). Doing less with more: the 'new' politics of policing. *Public Policy Research*, 18(2), pp. 73-80.

King, W.R. (2000). Measuring police innovation: issues and measurement. *International Journal of Police Strategies & Management*, 23(3), 303-317.

Leigh, A., Read, T., Tilley, N. (1996). *Problem-oriented policing*. Crime detection and prevention series, Paper 75, Home Office.

Liedenbaum, C., Descheemaeker, L., Easton, M., Noppe, J., Ponsaers, P., Terpstra, J., Vande Walle, G., Verhage, A. (2013). *De wijk achter de botsing. Een onderzoek naar wijken in Nederland en België met ernstige ordeverstoringen*. Reeks Politiestudies, nr. 7, 268 blz., Maklu: Antwerpen.

Manning, P., Yursza Warfield, G. (2009). "Police Research in the United States: an overview and an analysis"; in Ponsaers P., Tange, C., Van Outrive, L. editors, *Insights on police - Quarter of a century research on police in Europe and the anglo-saxon world*, Brussels, Bruylant.

Mastrofski, S., Greene, J. (1988). *Community Policing: Rhetoric or reality?*, New York, Praeger; Weisburd, D., Braga, A. (Eds) (2006). *Police Innovation*, Cambridge, Cambridge University Press.

Mastrofski, S.D. & Willis, J.J. (2010). Police Organization Continuity and Change: Into the Twenty-first Century. *Crime and Justice*, 39(1), 55-144.

Mazeika, D., B. Bartholomew, et al. (2010). "Trends in police research: a cross-sectional analysis of the 2000–2007 literature." *Police Practice and Research: An International Journal*, 11(6): 520 - 547.

Monkkonen, E. (1981). *Police in Urban America: 1860-1920*. Cambridge: Cambridge University Press.

Mulgan, G. & Albury, D. (2003). Innovation in the Public Sector. Paper Strategy Unit, Cabinet Office, London. Version 1.9 October 2003. www.cabinetoffice.gov.uk, consulted 15/02/12.

Pawson, R. (2002). Evidence and Policy and Naming and Shaming, *Policy Studies*, 23 (3), p. 211-230.

Pollitt, C. & Bouckaert, G. (2011). *Public management reform : a comparative analysis : new public management, governance, and the neo-Weberian state*. Oxford, New York : Oxford University Press.

SERV (2011). *Advies: samenwerking tussen kenniscentra en bedrijven bij technologische innovaties*. Geraadpleegd via http://www.serv.be/sites/default/files/documenten/SERV_ADV_20111116_Samenwerking_kenniscentra_bedrijven.pdf

Scott, M.S. (2009). Progress in American Policing? Reviewing the National Reviews. *Law & Social Inquiry*, 34(1), 171–185.

Sherman, L.W. & Gottfredson, D. & MacKenzie, D. & Eck, J. & Reuter, P. & Bushway, S. (1997). *Preventing crime: What works, What doesn't, What's promising*, in <http://www.ncjrs.org/works>.

Skolnick, J.H. & Bayley, D.H. (1986). *The New Blue Line: Police Innovation in Six American Cities*. New York: Free Press.

Skogan, W. & Frydl, K. (Eds.), (2004). *Fairness and Effectiveness in Policing: The Evidence Committee to Review Research on Police Policy and Practices*. www.nap.edu, National Research Council, consulted 15/02/2012.

Smits, R. (2011). *Triple Helix in Brainport Eindhoven*. (Bachelor thesis, Radboud Universiteit Nijmegen, Nijmegen). Geraadpleegd op 31 juli 2014, via http://gpm.ruhosting.nl/bt/2011/Robert_Smits_DEF_2_BA_thesis_Robert_Smits_Triple_Helix_Brainport_Eindhoven.pdf

Trojanowicz, R (1982), *Evaluation of the Neighborhood Foot Patrol Program in Flint, Michigan*, Michigan State University, School of Criminal Justice.

Universiteit Gent (2014). *TechTransfer Ghent University*. Geraadpleegd op 4 augustus 2014, via <http://www.techtransfer.ugent.be/en/about/mission/>

Van Drunen, M. (2007). *Samen werken aan succes? De praktische werking van de Triple Helix binnen Brainport*. (Master thesis, Universiteit Rotterdam, Rotterdam, Nederland). Geraadpleegd op 30 juli 2014, via <http://thesis.eur.nl/pub/4398/>

Van Ryckeghem, D., Bruggeman, D., Allaerts, D., Barbier, A., Crispel, M., De Witte, L., Easton, M., Lemaître, A., Loyens, K., Maesschalck, J., Massei, A., Maurer, T., Ponsaers, P. Simonis, M. Van Den Broeck, M., Wanderstein, H. (2014). *Een politie in verbinding. Een visie voor de politie in 2025*. Uitgegeven door de Federale Politie.

Vlaamse Regering (2014). *Regeerakkoord Vlaamse Regering 2014-2019*. Geraadpleegd via <http://www.vlaanderen.be/nl/overheid/vlaamse-regering/regeerakkoord-van-de-vlaamse-regering-2014-2019>

Weisburd, D., Braga, A. editors (2006). *Police Innovation*, Cambridge, Cambridge University Press.

Weiss, A. (1997). The communication of innovation in American policing. *International Journal of Police Strategies & Management*, 20(2), 292-310.

Zaleznik, A. (1977). Managers and Leaders: are they different? *Harvard Business Review*, 55, p. 67-78.